

منار الآخرة

سرنوشت انسان

هنگام مرگ و بعد از آن

(مرحوم حاج شیخ عباس قمی)

تحقیق و پاورقی:
علیرضا زکی زاده رنانی

سرشناسه: قمی، عباس، ۱۲۵۴ - ۱۳۱۹.
 عنوان و نام پدیدآور: منازل الآخرة - سرنوشت انسان هنگام مرگ و بعد از آن
 مشخصات نشر: قم آستان مقدس قم، انتشارات زائر، ۱۳۹۴.
 شابک: ۹-۴۲۳-۱۸۰-۹۶۴-۹۷۸
 مشخصات ظاهری: ۲۰۷ ص.
 یادداشت: کتابنامه ص. [۱۹۶] - ۲۰۵؛ همچنین به صورت زیرنویس.
 اسامی افزوده: زکی زاده رنانی، علیرضا، ۱۳۵۴.
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۷۲۲۸۸

انتم الله استأنفوا من حبه فاطمه

۶۵

منازل الآخرة سرنوشت انسان هنگام مرگ و بعد از آن

مؤلف: حاج شیخ عباس قمی

تحقیق و پاورقی: علیرضا زکی زاده رنانی

ناشر: زائر آستان مقدس

چاپخانه: زائر آستان مقدس

نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹-۴۲۳-۱۸۰-۹۶۴-۹۷۸

دفتر مرکزی: قم، میدان شهید مفتاح

مؤسسه فرهنگی اقتصادی زائر کریمه

نمایشگاه دائمی کتاب: حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه (س)

صحن صاحب الزمان (عج)

۳۷۱۷۵۳۶۱ / ۳-۳۲۹۴۰۸۵۱

* حق چاپ محفوظ است *

فهرست مطالب

۸	مقدمه مؤلف
۱۱	* فصل اول : برگ
۱۱	اول منزل این : برگ است
۱۱	عقبه اول مرگ
۱۴	و اما چیزهایی که سبب آسانی سكرات موت است از جمله
۱۹	عقبه دوم، عدیله عند الموت است
۲۵	حکایت اول
۲۶	حکایت دوم
۲۸	لطیفه
۳۰	* فصل دوم : قبر
۳۰	عقبه اول وحشت قبر است
۳۴	نماز دیگر
۳۴	حکایت
۳۷	عقبه دوم، ضَغَطَه و فشار قبر است
۴۰	چیزهایی که باعث نجات از فشار قبر است

- عقبة سوّم: سؤال منكر و نكير است در قبر ۴۶
- تأثيرات تربت پاك نجف در حساب منكر و نكير ۵۱
- حكايه اول ۵۱
- حكايه دوّم ۵۲
- حكايه سوّم ۵۳
- * فصل سوّم: برزخ ۵۶
- منزل هولناك برزخ ۵۶
- [حكايه يائى زيبا از برزخ و حال و هواى آن] ۶۲
- * فصل چهارم: قيامت ۷۵
- * فصل پنجم: بيرون آمدن قبر ۸۸
- [اشخاصى كه از قبر بيرون مى آيند] ۹۰
- [چيزهايى كه براى بيرون آمدن از قبر نافع است] ۹۳
- ختم ذكره ختم ۹۶
- * فصل ششم: ميزان ۹۹
- اخبارى درباره فضيلت صلوات ۱۰۰
- و اما روايات در حسن خلق پس چنين است ۱۰۵
- حكايه يائى درباره حسن خلق ۱۱۲
- * فصل هفتم: حسابرسى ۱۲۴
- از جمله مواقف مهوله، موقف حساب است ۱۲۴
- حكايه ۱۳۰

۱۳۲	* فصل هشتم: پرونده
۱۳۸	* فصل نهم: صراط
۱۳۸	یکی از جاهای هونناك آخرت «صراط» است
۱۴۳	حکایت
۱۴۵	[ذکر اعمالی برای سهولت گذشتن از پل صراط]
۱۴۷	* خانه: عذاب جهنم
۱۴۷	[چند خبر از ائمه اطهار علیهم السلام در باب عذاب جهنم]
۱۵۵	در ذکر بعضی خائنان
۱۶۹	در ذکر چند نمل که موجب تنبیه مؤمنان است
۱۹۶	مصادر تحقیق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ

مقدمه و هدف

و بعد چنین گویا: این فقیر بی بضاعت و متمسک به احادیث اهل بیت رسالت علیهم السلام **عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ** خَتَمَ اللَّهُ لَهُ بِالْحُسْنَى وَ السَّعَادَةِ که: عقل و دل حکم می کند شخصی که عزم سفری نمود بایست زاد و توشه‌ای برای سفر خود مهیا کند به قدری که در آن سفر به کار است، آن وقت سفر کند پس ما بر این سفر آخرت که ما را در پیش است و به هیچ وجه چاره و گریزی از آن نیست به زاد و توشه سزاوارتر است؛ چنانکه روایت شده رفتن حضرت ابوذر غفاری رضی الله عنه به مکه معظمه مشرف شده نزد در کعبه ایستاد و به مردمی که برای حج از اطراف عالم آمده بودند و در مسجد الحرام جمع گشته بودند فرمود:

ایها الناس! منم «جُنْدَب بن سَكَن غفاری»، منم خیر خواه شما و مهربان بر شما، به سوی من آید و به مردمی که دور او جمع شدند فرمود: ای مردم! هر گاه یکی از شما اراده کند به سفری برود هر آینه

از زاد و توشه برای خود به حدی که در آن سفر لازم دارد بردارد و چاره ای از آن ندارد، پس هر گاه چنین است، سفر آخرت سزاوارتر است به زاد و توشه برای آن.

پس مردی برخاست و گفت: پس ما را راهنمایی کن ای ابوذر! فرمود: **صُمْ يَوْمًا شَدِيدَ الْحَرِّ لِلنُّشُورِ، وَ حُجَّ حَجَّةَ لِعِظَائِمِ الْأُمُورِ وَ صَاكِعَيْنِ فِي سَوَادِ اللَّيْلِ لَوَحْشَةِ الْقُبُورِ.** ^(۱)

و حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام در موقع ارتحال خود به جناده بن ابی امیه فرمود: **سَتَعْدُ لِسَفَرِكَ وَ حَصِلَ زَادُكَ قَبْلَ حُلُولِ أَجْلِكَ.** یعنی مهیای سفر آخرت شو و توشه آن سفر را پیش از رسیدن اجل تحصیل نما. ^(۲)

بلکه چون سفر آخرت سفری است بعید و هولناک و منزل‌های سخت و عقبات شدیده و جاهای دشوار دارد محتاج است به زاد و توشه بسیاری که باید آنی از آن عفت و تسکین و روز در فکر آن بود. چنان که روایت شده که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در هر شب هنگامی که مردم به خوابگاه خود می‌رفتند صدای نازنینش به حدی بلند می‌شد که صدای آن حضرت را تمام اهل مسجد و کسانی که همسایه مسجد بودند می‌شنیدند و می‌فرمود: **تَجَهَّزُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ**

۱. «روزی را برای سختی قیامت روزه بدار، و حجتی را برای امور مهمه به جای آور، و در تاریکی نیمه شب نمازی برای نجات از وحشت قبر بگذار». (من لا یحضره الفقیه:

۲۸۲/۲، ح ۲۴۵۶؛ النخصال: ۴۰/۱، ح ۲۶)

۲. کفایة الأثر، ص ۲۲۷؛ وعنه البحار: ۱۳۹/۴۴، ح ۶.

فَقَدْ نُودِيَ فَيْكُمْ بِالرَّحِيلِ.... یعنی آماده شوید و اسباب سفر خود را مهیا کنید، خدا شما را رحمت کند، همانا منادی مرگ ندای «الرَّحِيل»^(۱) در میان شما بلند کرده پس توقف خود را در دنیا و بیرون از دنیا در حالی که با خود زاد و توشه‌ای از اعمال صالحه دارید، کم کنید به درستی که در جلو شما گردنه‌های ناهمواری است یعنی جاهای بسیار دشوار و منزل‌های هولناک است که باید از آن‌ها بپرهیزید و چاره‌ای هم ندارید.^(۲)

اینکه ما به بعضی از آن عقبه‌های سخت و منزل‌های هولناک اشاره می‌کنیم، بعضی از چیزها که برای سختی، و هول^(۳) آن محل سودمند است به طور اختصار در ضمن چند فصل ذکر می‌کنیم؛ و اگر حق تعالی مرا توفیق داد، مهلتی در اجل حاصل شد شاید انشاء الله کتابی مفصل در این باب تصنیف کنم و اگر چه در این زمان اشخاصی را نمی‌بینم که از روی جهل و غفقت طالب این نحو مطالب باشند و به همین ملاحظه این مختصر را این سال افسردگی و کم رغبتی نوشتم و از حق تعالی تأیید و توفیق خیر را مسئلت می‌نمایم؛ **إِنَّهُ قَرِيبٌ مُّجِيبٌ**.

۱. کوچ کردن.

۲. نهج البلاغه، حکمت ۲۰۴: الامالی الصدوق؛ ص ۴۹۸، مجلس ۷۵، ص ۷.

۳. ترس.